

Hydrangea paniculata - internationale resultaten Euro-trial

R.T. Houtman

In 2008 werden de resultaten van het Nederlandse deel van de Euro-trial Hydrangea paniculata gepubliceerd (Dendroflora nr. 44, pag. 55-75). Inmiddels zijn ook de resultaten van de buitenlandse partners bekend. In dit artikel volgen hun volledige beoordelingen. Daarnaast wordt een kleine update gegeven van het sortiment

Update Euro-trials

Een uitgebreide introductie van de Euro-trials is al gegeven in het vorige artikel in Dendroflora nr. 44. In 2010 zijn de Euro-trials nog steeds een succesvolle samenwerking tussen verschillende Europese landen. De projecten Buddleja (coördinatie Duitsland) en Weigela (coördinatie

Verenigd Koninkrijk) zijn nog in volle gang. Daarnaast is in 2010 het project Vinca (coördinatie Duitsland) gestart.

Als initiator van de Euro-trials is de KVBC tevens hoofdcoördinator. Dit houdt o.a. in dat de contacten met de andere organisaties in eerste instantie door de KVBC worden onderhouden.

61. Groepsfoto betrokkenen Euro-trial *Hydrangea paniculata*.

Locatie	USDA	Grondsoort	pH	Jaarlijkse neerslag
Frankrijk				
Pépinières Minier (Beaufort-en-Vallée)	8b	diluviaal zanderige klei	7.0	680 mm
Duitsland				
Prüfstelle Rethmar (Hannover)	7a	zanderige klei	6.2	605 mm
Fachhochschule Weihenstephan (Friesing)	6a	zwarte leemgrond	7.1	780 mm
Nederland				
PPO (Boskoop)	8b	veen	5.0	850 mm
Darthuizer Boomkwekerijen (Leersum)	8a	diluviale zandgrond	6.7	670 mm
Verenigd Koninkrijk				
RHS Garden (Wisley)	9a	zanderige leemgrond	6.8	625 mm

Inmiddels zijn organisaties uit zeven landen actief in Euro-trials. De vier oorspronkelijke landen (Verenigd Koninkrijk, Duitsland, Frankrijk en Nederland) zijn nog steeds actief. De organisatie die in Frankrijk de Euro-trials coördineert is gewijzigd. Na reorganisatie worden de Euro-trials in Frankrijk nu gecoördineerd en uitgevoerd door Agro Campus Ouest (Angers). Naast Oostenrijk en Ierland, ook al in Dendroflora nr. 44 genoemd, heeft ook het Belgische Proefcentrum voor Sierteelt (PCS) in Destelbergen zich aangesloten.

Italiaanse participatie blijft moeilijk. Door communicatieproblemen zijn de planten voor de Weigela Euro-trial niet in Italië geleverd.

De participerende organisaties zijn:

België: Proefcentrum voor Sierteelt (PCS), Destelbergen

Duitsland: Bund Deutscher Baumschulen (BdB), Hannover

Frankrijk: Agro Campus Ouest, Angers

Ierland: Teagasc, Kilkenny

Nederland: Koninklijke Vereniging voor Boskoopse Culturen (KVBC), Boskoop

Oostenrijk: Höhere Bundeslehr- und Forschungsanstalt für Gartenbau (HBLFA), Wenen

Verenigd Koninkrijk: Royal Horticultural Society (RHS), Wisley

(Italië: Centro Sperimentale Vivaismo, Pistoia)

Resultaten *Hydrangea paniculata*

Een belangrijk voorwaarde van de Euro-trials is, dat het te keuren sortiment na te zijn verzameld in één keer wordt vermeerderd. Vervolgens worden de planten over de verschillende teststations verdeeld. Alle participanten starten dus met hetzelfde materiaal. De planten voor de *Hydrangea paniculata* keuring werden in Boskoop verzameld en in juni-juli 2003 door

Lendert de Vos vermeerderd. In november 2003 werden de planten verspreid over de vier landen. In alle landen werden de planten in het voorjaar van 2004 opgepot en in het najaar van 2004 op de volgende locaties uitgeplant:

Op alle locaties werden zes planten per cultivar geplaat. Op de meeste locaties waren de planten in de zomer van 2005 onvoldoende ontwikkeld om te kunnen keuren. Alleen op de veengrond in Boskoop bloeiden de planten al in 2005 en konden ze worden gekeurd. In 2006 en 2007 werden de planten op alle locaties gekeurd. Afhankelijk van de verzamelde gegevens werden de projecten in verschillende jaren afgerond. In 2007 rondde de KVBC en Agro Campus Ouest (toen nog als Institut National d'Horticulture) hun projecten af. In 2008 waren de Engelsen zover en tenslotte in 2009 rondde ook de Bund Deutscher Baumschulen hun deel van het project af.

Onderdeel van de Euro-trials is een publicatie van de beoordelingen per plant, zoals die in de verschillende landen werden gegeven. Hierbij moet worden opgemerkt dat de waarderingsvormen niet in alle landen hetzelfde zijn. Zoals bekend worden de resultaten door de KVBC in waardesterren gegeven. Ook de BdB geeft een waardering in waardesterren, die te vergelijken is met het Nederlandse systeem. De Engelsen geven alleen de beste planten een bekroning, "Award of Garden Merit" genaamd. Gewoonlijk wordt dit afgekort tot AGM. Daarnaast heeft de RHS, in het kader van de Euro-trials, een waardering in waardesterren aan de planten gegeven. De Fransen hebben een waardering in cijfers gegeven, die later is omgezet naar waardesterren. De cijfers werden gegeven op een schaal van 0 tot 10, waarbij 0 "zeer slecht" is en 10 "uitmuntend". De door Frankrijk gegeven waardesterren zijn door Agro

62. Keuring Euro-trial *Hydrangea paniculata*.

Capus Ouest beredeneerd op basis van de cijfers. Tijdens de vermeerdering en de keuringsperiode op de diverse locaties kregen de planten steeds dezelfde verzorging. Er werden geen bestrijdingsmiddelen gebruikt. Op alle locaties werden steeds twee planten per cultivar diep teruggesnoeid na de winter, twee planten werden licht gesnoeid en twee planten werden niet gesnoeid.

Euro-trials keuringsrapport

Het uitgangsmateriaal van het beoordeelde sortiment was dus in de vier deelnemende landen gelijk. Toch zijn er enkele verschillen bij het daadwerkelijke keuren opgetreden. Zo hebben verschillende organisaties een aantal planten om uiteenlopende redenen niet beoordeeld. Bij iedere cultivar zijn opmerkingen geplaatst die door de verschillende commissies werden gemaakt. Voor een volledige beschrijving van de cultivars zie Dendroflora nr. 44, pag 62-72 .

H. paniculata 'Ammarin'

DUITSLAND: *

Habitus minder mooi, te "open"; bloeiwijzen te los, totaalindruk goed.

FRANKRIJK : **o (4,3)**

Mooie bloemkleur, maar als plant niet aanbevelenswaardig om te kweken.

NEDERLAND: **

Goede verkleuring van de bloemen naar zachtroze in combinatie met een lage, goed gesloten habitus (zelfs op veengrond); werd steeds hoger beoordeeld naarmate de keuring vorderde.

VERENIGD KONINKRIJK: **o**

Dichte compacte habitus; opvallende bloeiwijzen; redelijk verbloeiend; blad snel aangetast en gevoelig voor tekorten aan voedingsstoffen.

H. paniculata 'Big Ben'

DUITSLAND: */**

Aantrekkelijke bloei, maar minder uniforme habitus met soms iets overhangende bloeiwijzen; totaalindruk goed tot zeer goed.

FRANKRIJK : ***** (6,6)**

Elegant, maar met een wat onregelmatige habitus; de bloem(kleur) wordt zeer gewaardeerd.

NEDERLAND: ***

Stevige takken, grote, relatief slanke bloeiwijzen; goede verkleuring van de steriele bloemen bij uitbloeien; lange bloeitijd.

VERENIGD KONINKRIJK: ***** (AGM)**

Uitmunten; zeer rijk bloeiend; aantrekkelijke rode takken; bloemen verbloeien goed roze; opvallend dat er ook (kleinere) bladeren in de bloeiwijzen groeien. Snoeiregime lijkt weinig effect te hebben op de habitus.

***H. paniculata* 'Bridal Veil'**

DUITSLAND: 0

Totaalbeeld onvoldoende; bloeiwijze te los en niet erg fraai.

FRANKRIJK : 0 (2,5)

Vormeloze plant; niet aanbevolen.

NEDERLAND: 0

Behalve de mooi gevormde steriele bloemen heeft deze plant helaas geen sier- of gebruikswaarde; de takken zijn te slap en de plant bloeit niet erg rijk.

VERENIGD KONINKRIJK: 0

Bloempluimen alleen geschikt voor bloemschikken; plant te slap en vormloos; wellicht beter als oudere plant.

***H. paniculata* 'Brussels Lace'**

DUITSLAND: *

Vrij losse habitus, goede totaalindruk; korte bloeitijd, losse bloeiwijze.

FRANKRIJK : ** (5,8)

Wat gewoontjes en niet erg onderscheidend in het sortiment, maar wel mooi; wordt beter naarmate het seizoen vordert.

NEDERLAND: 0

Geen slechte cultivar (goede compacte groei, stevige takken, grote bloeiwijzen), maar de relatief korte bloeitijd en het feit dat oudere planten wat "open" vallen heeft de keuringscommissie doen besluiten de voorkeur te geven aan een bekroning voor 'Greenspire' en 'Kyushu'.

VERENIGD KONINKRIJK: 0

Compact maar weinig onderscheidend; steriele bloemen verbloeien niet maar blijven wit.

***H. paniculata* 'Burgundy Lace'**

DUITSLAND: ***

Aantrekkelijke bloemkleur, grote bloeiwijzen, positief opvallend bij verbloeien; uitmuntende totaalindruk.

FRANKRIJK : Geen beoordeling.

NEDERLAND: 0

Bloemen verkleuren redelijk naar roze; takken soms wat slap; is inmiddels voorbijgestreefd door 'Big Ben' en 'DVPPinky' (PINKY WINKY); presteert beter op zwaardere gronden.

VERENIGD KONINKRIJK: **

Zeer uniform qua habitus en bloei; goed verbloeiend naar roze.

***H. paniculata* 'Dharuma'**

DUITSLAND: **

Compacte en gesloten groeiwijze, ook geschikt voor kleinere ruimtes; aantrekkelijke bloemkleur bij aanvang bloei en mooi bruinrood bij verbloeien; zeer goede totaalindruk.

FRANKRIJK : 0 (3,2)

Mooie bloem, maar als plant van weinig gebruikswaarde door de typische maar minder goede habitus.

NEDERLAND: Geen beoordeling.

VERENIGD KONINKRIJK: **

Mooie rode takken; vroeg en rijk bloeiend; steriele bloemen kleuren goed (dieproze) bij verbloeien; groeit langzamer dan de andere cultivars en is daardoor zeer geschikt voor toepassing in kleine(re) tuinen.

***H. paniculata* 'Dolly'**

DUITSLAND: **

Zeer compacte bloeiwijze, bloeirijk, aantrekkelijke bloemkleur; zeer goede totaalindruk.

FRANKRIJK : ** (6,2)

Maakt een mooie algemene indruk; mooie regelmatig gevormde plant.

NEDERLAND: 0

Zeer fraaie en goede cultivar; vertoont een grote gelijkenis met 'Limelight' en 'Phantom' wat de keuringscommissie deed besluiten de de voorkeur te geven aan 'Limelight' en 'Phantom'.

VERENIGD KONINKRIJK: *** (AGM)

Gezond, iets gegolfd blad; prachtig gevormde bloeiwijzen bestaand uit dichte, crèmekleurige bloempluimen die goed doorkleuren naar zachtroze; wordt als een van de verbeteringen van 'Grandiflora' gezien. Niet te diep terug snoeien, de jonge twijgen zijn te iel om de vrij zware bloempluimen te dragen. De AGM vermelding is onder voorbehoud, van voldoende verkrijgbaarheid.

***H. paniculata* 'DVPPinky' (PINKY WINKY)**

DUITSLAND: **

Werd pas na aanvang van Euro-trial in het proefveld geplant; sier- en gebruikswaarde zeer goed.

FRANKRIJK : Geen beoordeling.

NEDERLAND: ***

Prachtige symmetrische kegelvormige bloeiwijzen; spectaculaire verkleuring naar dieprood tot purperrood; stevige takken, compacte groei en rijkbloeiend.

VERENIGD KONINKRIJK: *** (AGM)

Zeer afwijkend met stevige takken en een opgaande groei; steriele bloemen kleuren zeer dieproze bij verbloeien; ook geschikt voor gebruik in kleine(re) tuinen.

***H. paniculata* 'Everest'**

DUITSLAND: 0/*

Zeer aantrekkelijke kleur maar een onregelmatige habitus; zonder regelmatige snoei moeilijker

produceerbaar; totaalindruk matig.

FRANKRIJK : **o (4,2)**

Onregelmatige groeiwijze, daardoor van weinig waarde voor producent; de bloei wordt wel gewaardeerd.

NEDERLAND: **o**

Vrij losse groei en daardoor onregelmatig, vrij korte bloeitijd, verkleurt niet mooi roze.

VERENIGD KONINKRIJK: **o**

Niet erg onderscheidend; bloemen verbloeien niet mooi ("vuil-roze").

***H. paniculata* 'Floribunda'**

DUITSLAND: *

Grote bloeiwijzen, aantrekkelijke kleur en goed verbloeiend; stabiele habitus, goede totaalindruk.

FRANKRIJK : **o (4,6)**

Meningen verdeeld; heeft geen opvallende of toegevoegde (sier)waarde.

NEDERLAND: **o**

Vertegenwoordigt als "stamouder" van de moderne cultivars een grote cultuurhistorische waarde; qua sier- en gebruikswaarde voorbijgestreefd door verschillende andere cultivars.

VERENIGD KONINKRIJK: **o**

Elegante slanke bloempluimen, iets roze verkleurend bij uitbloeien; kan erg groot groeien. De AGM vermelding komt in 2012 te vervallen, op basis van de tegenvallende resultaten in de Euro trial.

***H. paniculata* 'Grandiflora'**

DUITSLAND: **

Grote bloeiwijzen, aantrekkelijke bloemkleur en mooi verbloeiend; goede habitus, zeer goede totaalindruk.

FRANKRIJK : Geen beoordeling.

NEDERLAND: **o**

Takken (veel) te slap; plant behoorlijk gevoelig voor spint en roest; eventueel wel geschikt om op stam te kweken.

VERENIGD KONINKRIJK: **o**

De dichte bloempluimen zijn te zwaar en de takken te slap waardoor de plant geen goede habitus kan behouden. Minder goed dan 'Phantom'. De AGM vermelding komt in 2012 te vervallen, op basis van de tegenvallende resultaten in de Euro trial.

***H. paniculata* 'Greenspire'**

DUITSLAND: **

Zeer lange bloempluimen, rijk bloeiend in goede kleur, ook verbloeien is opvallend, blad ook in de bloeiwijze aanwezig; uniforme habitus, zeer goede totaalindruk.

FRANKRIJK : ** **(6,4)**

Mooi als gehele plant, mooie bloei met een hoge sierwaarde; goede regelmatige groeiwijze; mooi gevormde, losse bloeiwijzen, wat flets verkleurend bij verbloeien.

NEDERLAND: **

Mooi, gezond donkergroen blad, ook nog in de bloeiwijzen aanwezig (karakteristiek); sterke opgaande groei, stevige takken, rijkbloeiend in een goede kleur.

VERENIGD KONINKRIJK: *

Sterk groeiend, mooie halfopen bloempluimen die overigens niet onderscheidend zijn binnen het sortiment; verbloei niet.

***H. paniculata* 'Harry's Souvenir'**

DUITSLAND: *

Kleine bloempluimen maar in aantrekkelijke kleur; habitus onvoldoende, bloeiwijzen te ver overhangend tot op de grond, totaalindruk goed.

FRANKRIJK : **o (3,9)**

Compacte, onregelmatige groei, lijkt geschikt als bodembedekker; takken te slap waardoor bloeiwijzen naar beneden hangen en op de grond liggen.

NEDERLAND: **o**

Lijkt wat op 'Grandiflora' maar heeft kleinere bloempluimen; niet erg onderscheidend en voegt weinig toe aan het sortiment; kan net als 'Grandiflora' op stam worden gekweekt.

VERENIGD KONINKRIJK: **o**

De planten bleken vrij zwak, en de vrij slappe takken bleken niet in staat de bloeiwijzen te kunnen dragen. Daardoor ontstond een rommelige habitus.

***H. paniculata* 'Kolmagimo' (MAGICAL MOONLIGHT)**

DUITSLAND: Geen beoordeling.

FRANKRIJK : Geen beoordeling.

NEDERLAND: **o**

Valt op door de uitzonderlijk grote bloempluimen met grote steriele bloemen; slechte vertakking (zonder snoei), takken niet sterk genoeg om de zware bloeiwijzen te kunnen dragen.

VERENIGD KONINKRIJK: Geen beoordeling.

***H. paniculata* 'Kyushu'**

DUITSLAND: *

Middelgrote, losse bloempluimen met groene bladeren ertussen, bloeiwijzen wat onregelmatig over de planten verdeeld; goede totaalindruk.

FRANKRIJK : * **(5,1)**

Regelmatige groeiwijze; bloei wat onregelmatig en ongelijk qua bloeitijd; weinig onderscheidend in het sortiment.

NEDERLAND: **

Goede groei, prima vertakking; vrij slanke habitus; kan goed in pot worden gekweekt; vrij losse pluimen met een "natuurlijke" uitstraling.

VERENIGD KONINKRIJK: *** (AGM)

Regelmatige groei, reageert zeer goed op snoei en heeft een regelmatige habitus; prima in pot te kweken en te verhandelen; doordat de bloeiwijzen relatief veel fertiele bloemen hebben trekt de plant veel insecten aan. Verbloeit niet roze.

H. paniculata 'Limelight'

DUITSLAND: ***

Zeer grote en dichte bloem pluimen, aantrekkelijke kleuren van begin tot eind van de bloei, rijk bloeiend; dichte, uniforme habitus, uitmuntende totaalindruk.

FRANKRIJK : *** (7,3)

Zeer mooie plant met een originele sierwaarde en mooie bloei die hoog gewaardeerd wordt.

NEDERLAND: ***

Uitmuntende cultivar met een dichte compacte groei, rijke bloei en onderscheidende karakteristieke bloemkleur; lange bloeitijd.

VERENIGD KONINKRIJK: *** (AGM)

Opmerkelijk fraaie en onderscheidende cultivar; gezond blad; bij voorkeur niet te diep terug snoeien om slappe takken bij hergroei te voorkomen.

H. paniculata 'Mega Pearl'

DUITSLAND: **

Grote, zeer dichte bloeiwijzen in aantrekkelijke kleur, ook bij verbloeien, rijk bloeiend; tijdens de bloei hangen de takken iets over, zeer goede totaalindruk.

FRANKRIJK : *** (7,0)

Mooie plant met een harmonieuze bloei; interessant voor de producent en consument.

NEDERLAND: 0

Goede cultivar; vertoont een grote gelijkenis met 'Phantom' wat de keuringscommissie deed besluiten de plant de voorkeur te geven aan 'Phantom'.

VERENIGD KONINKRIJK: *

Bloeiwijzen mooi, groot, maar ietwat rommelig; blad iets beschadigd in de nazomer.

H. paniculata 'Mid Late Summer'

DUITSLAND: *

Goede bloemkleur, wat losse bloeiwijze, rijk bloeiend; uniforme habitus, goede totaalindruk.

FRANKRIJK : ** (6,6)

Maakt een mooie algemene indruk; regelmatige bloei; geeft goede herfstkleuren.

NEDERLAND: 0

Weinig onderscheidend in het sortiment; de min of meer vergelijkbare 'Greenspire' en 'Kyushu' worden hoger gewaardeerd.

VERENIGD KONINKRIJK: *

Goede stevige planten; zeer rijkbloeiend maar bloeiwijzen ietwat rommelig; bloemen iets roze verkleurend bij uitbloeien; 'Big Ben' is beter, qua beoordeling vergelijkbaar met 'Mega Pearl'.

H. paniculata 'Mustila'

DUITSLAND: *

Aansprekende conische vorm van de bloem pluimen, goede verkleuring van de bloemen; uniforme habitus, goede totaalindruk.

FRANKRIJK : ** (6,4)

Meningen verdeeld; harmonieuze/gracieuze, gelijkmatig groeiende planten; bloeiwijze los maar fijn.

NEDERLAND: 0

Weinig opvallende cultivar.

VERENIGD KONINKRIJK: 0

Geen goede habitus vanwege de wat slappe takken; wel mooi rood gekleurde twijgen

H. paniculata 'National Arboretum'

DUITSLAND: 0

Bloeiwijze niet erg aantrekkelijk, te los; onregelmatige habitus, zeer geringe totaalindruk.

FRANKRIJK : 0 (5,3)

Van weinig sierwaarde; onregelmatige habitus met warrige takken; wordt minder fraai naarmate het seizoen vordert.

NEDERLAND: Geen beoordeling.

VERENIGD KONINKRIJK: 0

Habitus te breed, bloeiwijzen te open.

H. paniculata 'Pee Wee'

DUITSLAND: */**

Grote, zeer dichte bloeiwijze, bloemkleur niet zuiverwit, aantrekkelijk kleurverloop bij verbloeien; wat overhangende takken tijdens de bloei; goede tot zeer goede totaalindruk.

FRANKRIJK : Geen beoordeling.

NEDERLAND: 0

Weinig opvallende cultivar; vrij losse habitus; relatief gevoelig voor spint en roest.

VERENIGD KONINKRIJK: 0

Reageert wisselvallig op snoei; bij te diepe snoei ontstaat een onregelmatige habitus en te slappe takken om de bloeiwijzen te kunnen dragen; weinig opvallend in de opplant.

H. paniculata 'Phantom'

DUITSLAND: */**

Zeer grote, dichte bloeiwijze, aantrekkelijk verloop van de bloemkleuren tijdens bloei en ver-

bloeien, rijk bloeiend; takken iets overhangend tijdens bloei; goede tot zeer goede totaalindruk.

FRANKRIJK : *** (7,2)

Zeer mooie plant met een hoge sierwaarde; gelijkmatig groeiend en harmonieus; de verhoudingen kloppen.

NEDERLAND: ***

Net als 'Limelight' een uitstekende cultivar; bloemen "witter" dan bij 'Limelight', maar kleuren sterker rood; kenmerkende vorm van de bloeiwijzen (afgeplat met een klein "puntje" erop).

VERENIGD KONINKRIJK: *** (AGM)

Een van de meest spectaculaire planten in de opplant; goede sterke takken die de bloeiwijzen goed kunnen dragen; mooi gevormde bloeiwijzen, iets dichter dan bij 'Limelight'; verbetering van 'Grandiflora'.

H. paniculata 'Pink Diamond'

DUITSLAND: */**

Dichte bloempluimen, zeer aantrekkelijk kleurverloop vanaf aanvang bloei tot en met verbloeiën, rijkbloeiend; tijdens bloei wat overhangende takken, totaalindruk goed tot zeer goed.

FRANKRIJK : * (4,5)

Meningen verdeeld; de bloei en verbloei worden gewaardeerd, maar de habitus wordt minder naarmate het seizoen vordert.

NEDERLAND: *

Op jonge leeftijd iets warrig van habitus; ouder planten erg mooi; zeer fraaie verkleuring van de bloeiwijzen; lijkt beter te presteren op zwaardere gronden.

VERENIGD KONINKRIJK: *** (AGM)

Ondanks een vermeende gevoeligheid voor bepaalde mineralentekorten presteerde 'Pink Diamond' prima; schitterende verkleuring van de bloemen en daardoor onderscheidend.

H. paniculata 'Pink Lady'

DUITSLAND: 0/*

Bloeiwijze minder aansprekend, te los; niet erg uniform qua groei, redelijke totaalindruk.

FRANKRIJK : * (4,8)

Hoog gewaardeerd bij aanvang van de bloei, wat teleurstellend aan het eind van het seizoen.

NEDERLAND: Geen beoordeling.

VERENIGD KONINKRIJK: *** (AGM)

Onderscheidende bloeiwijzen doordat alleen de randen van de steriele bloemen roze verkleuren; dichte bloeiwijzen; reageert zeer goed op diepe snoei. De AGM vermelding is onder voorbehoud, van voldoende verkrijgbaarheid.

H. paniculata 'Praecox'

DUITSLAND: 0/*

Bloempluimen niet aantrekkelijk, te los; redelijke totaalindruk.

FRANKRIJK : * (5,0)

Waarde voor de sierteelt wordt bevestigd; mooi tijdens de bloei, maar verbloei minder fraai.

NEDERLAND: Geen beoordeling.

VERENIGD KONINKRIJK: **

Onderscheidende bloei en lichtgroen jong schot; rijkbloeiend en sterk.

H. paniculata 'Silver Dollar'

DUITSLAND: **/**

Mooie ronde, dichte bloeiwijzen, rijkbloeiend, mooie verbloei naar roze; compacte habitus, zeer goede tot uitstekende totaalindruk.

FRANKRIJK : ** (6,0)

Elegante plant met een goede habitus; mooie harmonieuze bloeiwijzen.

NEDERLAND: *

Mooie dichte bloeiwijzen; goede witte bloemkleur; jonge planten hebben een wat onregelmatige habitus; rijkbloeiend als vaststaande plant; wel enigszins gevoelig voor spint en roest; goed in pot te kweken.

VERENIGD KONINKRIJK: *** (AGM)

Compacte habitus wat visueel wordt versterkt door de zeer dichte bloeiwijzen; verbloei goed roze; de sterke takken kunnen de bloemen goed dragen; reageert zeer goed op snoei door een langere bloeitijd; goed in kleine tuinen te gebruiken.

H. paniculata 'Skylight'

DUITSLAND: 0

Bloei niet aantrekkelijk, te losse en onregelmatige bloempluimen, onvoldoende.

FRANKRIJK : ** (6,5)

Meningen zeer verdeeld, uiteenlopend van een zeer gracieuze habitus tot een slechte habitus; onregelmatige maar mooie bloei.

NEDERLAND: 0

Zeer sterk groeiend (te sterk); bloeit laat in het seizoen.

VERENIGD KONINKRIJK: **

Fraaie halfopen pluimen met goede zuiverwitte bloemen; des te dieper de planten worden gesnoeid, des te later de bloeitijd.

H. paniculata 'Taiwan Beauty'

DUITSLAND: 0

Bloeiwijze te los en onaantrekkelijk, bloeirijkheid wisselend; blad onaantrekkelijk, zeer geringe sier- en gebruikswaarde.

FRANKRIJK : * (5,1)

Meningen zeer verdeeld; algemene indruk varieert tussen goed en slecht; weinig sierwaarde aan het eind van het bloeiseizoen.

NEDERLAND: Geen beoordeling.

VERENIGD KONINKRIJK: *

Rijkbloeiend; subtiel gevormde, open bloempluimen; mooie rode twijgen; lijkt goed te combineren met vaste planten en trekt veel vlinders aan. Deze pluimhortensia is tot nu toe steeds in omloop geweest onder de werknaam "Taiwan Form". De plant is in Frankrijk en Engeland positief beoordeeld (één ster). Daarom is in overleg met Mark Bulk uit Boskoop, die de plant van Crûg Farm Plants kreeg, de nieuwe naam 'Taiwan Beauty' gegeven.

H. paniculata 'Tardiva'

DUITSLAND: 0

Lange, losse en wat onregelmatig gevormde bloempluimen; zeer losse plantopbouw, sierwaarde zwak tot gemiddeld; zeer geringe totaalindruk.

FRANKRIJK : * (5,5)

Interessante cultivar; vooral de vorm van de bloeiwijze wordt gewaardeerd.

NEDERLAND: 0

Weinig onderscheidend van de andere cultivars; slechts iets verkleurend bij uitbloeien; heeft een zeer lange bloeitijd; wat onregelmatige groei, iets gevoeliger voor spint en maaldauw dan de overige cultivars.

VERENIGD KONINKRIJK: Geen beoordeling.

De RHS planten lijken zeer sterk op 'Floribunda'. Aangezien de soortechtheid van de planten niet kon worden vastgesteld besloot men deze niet te beoordelen.

H. paniculata 'Tender Rose'

DUITSLAND: *

Losse bloeiwijze, rijkbloeiend; losse, open habitus, goede sier- en gebruikswaarde.

FRANKRIJK : * (5,3)

Meningen verdeeld; habitus gelijkmatig en harmonieus; weinig onderscheidend in het sortiment.

NEDERLAND: 0

Opvallend slanke en puntig toelopende bloempluimen die wat iel aandoen; slechts een weinig roze verbloeiend.

VERENIGD KONINKRIJK: *

Halfopen bloempluimen met een goed contrast tussen de witte steriele bloemen en de roze bloemknoppen van de fertiele bloemen.

H. paniculata 'Unique'

DUITSLAND: *

Grote, losse tot dichte bloeiwijzen, rijkbloeiend; losse groeiwijze, goede totaalindruk.

FRANKRIJK : Geen beoordeling.

NEDERLAND: *

Charmante cultivar met een goede balans tussen fertiele en steriele bloemen in de bloeiwijzen; voldoet beter op zwaardere gronden.

VERENIGD KONINKRIJK: **

Hoewel er in Wisley Garden fraaie exemplaren staan (Battleston Hill), voldeden de planten in de keuring niet aan de verwachtingen. Verbeterd door nieuwere cultivars. De AGM vermelding komt in 2012 te vervallen, op basis van de tegenvallende resultaten in de Euro trial.

H. paniculata 'White Goliath'

DUITSLAND: Geen beoordeling

FRANKRIJK : * (5,0)

Originele, mooie combinatie van bloei en plantvorm; goede plantvorm, groeikrachtig; meningen verdeeld over het verbloeien.

NEDERLAND: 0

Weinig opvallende cultivar; bloemen kleuren nauwelijks roze(rood); forse groei, daardoor wellicht van belang als onderstam om andere cultivars ('Grandiflora', 'Harry's Souvenir') op te enten.

VERENIGD KONINKRIJK: 0

Benaamd vanwege de vermeende forse groei, maar in dit kenmerk onvoldoende onderscheidend van andere cultivars; ook de overige eigenschappen van onvoldoende kwaliteit om bekroond te kunnen worden.

H. paniculata 'White Lace'

DUITSLAND: 0

Vroegbloeiende cultivar met grote bloempluimen; helaas een zeer onregelmatige habitus, totaalindruk onvoldoende.

FRANKRIJK : 0 (3,2)

Zeer onregelmatige habitus; mist structuur; van geen waarde voor de sierteelt.

NEDERLAND: 0

Bloempluimen vrij zwaar zodat de takken gemakkelijk doorbuigen; habitus onregelmatig.

VERENIGD KONINKRIJK: 0

Weinig indrukwekkend; verschillende planten gingen tijdens de keuringsperiode dood.

H. paniculata 'White Lady'

DUITSLAND: **

Grote bloempluimen, zeer aantrekkelijk verloop van de bloemkleuren vanaf aanvang bloei tot volle bloei, zeer rijk bloeiend; zeer goede totaalindruk.

FRANKRIJK : * (5,8)

Oogt “gewoon”, maar met een klassieke uitstraling; gelijkmatige groei, mooie bloei.

NEDERLAND: 0

Enigszins gelijkend op ‘Kyushu’, maar iets breder en minder sterk groeiend; ‘Kyushu’ werd hoger gewaardeerd.

VERENIGD KONINKRIJK: 0

Leuke gezaagde bloemblaadjes van de steriele bloemen; verder weinig onderscheidend.

H. paniculata ‘White Moth’

DUITSLAND: *

Losse bloeiwijze, mooi kleurverloop vanaf aanvang bloei tot volle bloei; instabiele habitus, goede totaalindruk.

FRANKRIJK : 0 (4,6)

Meningen verdeeld; takken wat slap en daardoor iets overhangend; bloeiwijzen groot en los.

NEDERLAND: Geen beoordeling.

VERENIGD KONINKRIJK: *

Mooie, wat meer bolvormige bloeiwijze; groeit en bloeit ook goed in de (half)schaduw; bij te diepe snoei zijn de nieuwe takken te zwak om de zware bloeiwijzen te kunnen dragen; mooie en onderscheidende plant die helaas meerdere jaren moet vaststaan om zich als zodanig te ontwikkelen. Daardoor alleen geschikt voor gebruik in grote tuinen.

Overzichtstabel eindresultaten

	France		Germany	Netherlands	United Kingdom	
	Rating	Award	Rating	Rating	Award of Garden Merit	Performance rating
‘Ammarin’	4,3	0	*	**		0
‘Big Ben’	6,6	***	*/**	***	AGM	***
‘Bridal Veil’	2,5	0	0	0		0
‘Brussels Lace’	5,8	**	*	0		0
‘Burgundy Lace’			***	0		**
‘Dharuma’	3,2	0	**			**
‘Dolly’	6,2	**	**	0	AGM**	***
‘DVPPinky’ (PINKY WINKY)			**	***	AGM	***
‘Everest’	4,2	0	0/*	0		0
‘Floribunda’	4,6	0	*	0	AGM*	0
‘Grandiflora’			**	0	AGM*	0
‘Greenspire’	6,4	**	**	**		*
‘Harry’s Souvenir’	3,9	0	*	0		0
‘Kolmagimo’ (MAGICAL MOONLIGHT)				0		0
‘Kyushu’	5,1	*	*	**	AGM	***
‘Limelight’	7,3	***	***	***	AGM	***
‘Mega Pearl’	7,0	***	**	0		*
‘Mid Late Summer’	6,6	**	*	0		*
‘Mustila’	6,4	**	*	0		0
‘National Arboretum’	5,3	0	0			0
‘Pee Wee’			*/**	0		0
‘Phantom’	7,2	***	*/**	***	AGM	***
‘Pink Diamond’	4,5	*	*/**	*	AGM	***
‘Pink Lady’	4,8	*	0/*		AGM**	***
‘Praecox’	5,0	*	0/*			**
‘Silver Dollar’	6,0	**	**/**	*	AGM	***
‘Skylight’	6,5	**	0	0		**
‘Taiwan Beauty’	5,1	*	0			*
‘Tardiva’	5,5	*	0	0		0

	France		Germany	Netherlands	United Kingdom	
	Rating	Award			Award of Garden Merit	Performance rating
'Tender Rose'	5,3	*	*	o		*
'Unique'			*	*	AGM*	**
'White Goliath'	5,0	*		o		
'White Lace'	3,2	o	o	o		o
'White Lady'	5,8	*	**	o		o
'White Moth'	4,6	o	*			*

GM* wordt in 2012 ingetrokken (Recommended to be rescinded at the AGM Review in 2012)

AGM** = AGM is wel afhankelijk van verkrijgbaarheid (AGM subject to availability)

Algemene conclusie

Van de 35 gekeurde cultivars zijn er 6 door de 4 landen gelijk beoordeeld. Dit betreft 5 met een waardering o en één met *** ('Limelight').

Van de 29 andere cultivars zijn er maar 3 ('Mega Pearl', 'Dolly' en 'Burgundy Lace') beoordeeld met het grootst mogelijke verschil in waardering namelijk 3 sterrenklassen. Dit was in alle drie gevallen te wijten aan het Nederlandse keuringsprincipe dat van twee sterk gelijkende cultivars, er één overbodig wordt geacht en een negatieve beoordeling krijgt. Bij de buitenlandse keuringscommissies worden in zo'n geval beide cultivars hoog gewaardeerd.

Nederland, gevolgd door het United Kingdom, gaf het grootste aantal cultivars een waardering o. Het United Kingdom gaf het grootste aantal drie sterren (aan 9 cultivars).

Er is geen erg grote variatie in waardering en de hoogste waardering wordt door de landen aan vrijwel dezelfde cultivars gegeven, zoals 'Limelight', 'Big Ben', 'Phantom' en 'DVDPinky' (PINKY WINKY).

Als je de sterren van alle landen optelt komen de volgende cultivars als beste uit de bus: 'Limelight' (12)

'Big Ben' (11)

'Phantom' (11)

'Silver Dollar' (8,5)

'DVVPinky' PINKY WINKY (8; geldt voor 3 landen; in Frankrijk niet beoordeeld)

'Greenspire' (7)

'Dolly' (7)

'Pink Diamond' (7)

Dank aan

Dit artikel kwam mede tot stand dankzij de medewerking van Gilles Galopin (Agro Campus Ovest), Burkhard Spellerberg (BdB), Jacquie Gray, Chris Sanders en Wendy Wesley (RHS). Het onderzoek werd gefinancierd door Productschap Tuinbouw.

Bronnen

BERTRAND, H., GALOPIN, G., LAFFAIRE, M & RELI-ON, D. (2007): Évaluation de la qualité ornementale d'une collection d'Hydrangea paniculata Sieb. Euro-Trials 2006-2007. DVD.

HOFFMAN, IR. M.H.A. & HOUTMAN, R.T. (2008): *Hydrangea paniculata* – Euro-trial. Dendroflora 44/2007: 55-75

Summary

In 2008, the results of the Dutch part of the Euro-trial Hydrangea paniculata were published in Dendroflora No 44 (p. 55-75). In the meantime also the results of the European partners are available. In this article the results of all the different EuroTrials of Hydrangea paniculata are presented. In addition, a minor update of the EuroTrial and of Hydrangea paniculata is given. Also some overall conclusions of the trial are given. A total of 35 cultivars were tested in 4 different countries (United Kingdom, the Netherlands, France and Germany). If the stars (results) of all countries are added up, the following cultivars showed the best overall results: 'Limelight' (12), 'Big Ben' (11), 'Phantom' (11), 'Silver Dollar' (8,5), 'DVDPinky' (8; sum of results from 3 countries; not judged in France), 'Greenspire' (7), 'Dolly' (7) and 'Pink Diamond' (7).

63. *Hydrangea paniculata* 'Big Ben' scoorde in alle landen hoog.

64. *Hydrangea paniculata* DVPPinky' PINKY WINKY scoorde in alle landen hoog.

65. *Hydrangea paniculata* 'Limelight' scoorde in alle landen hoog.

66. *Hydrangea paniculata* 'Phantom' scoorde in alle landen hoog.